

JUUBELID

MEINHARD KARELSON – 80

Vähe on meil põllumajandusteadlasi, kes kõrges vanuses on veel viljakad uurijad ja põllumajanduse arengule õige suuna näitajad. Üheks selliseks on aga meie põllumajanduse nestor, Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi au-
liige,

põllumajandusteaduste kandidaat Meinhard Karelson, kel äsja algas oma elus üheksas aastakümme.

M. Karelson on sündinud 23. augustil 1917. aastal Tartumaal Rannu vallas, Uttu-Kolga külas, kus tema isa pidas Keba talu. Esimesed kooliaastad möödusid sama valla Asunduse algkoolis, kuid juba siin sai talle selgeks, et *ainult õppimine viib elus edasi*. Pärast algkooli lõpetamist tuli töötada põllumajandustöölisena kaks aastat oma kodutalus, kus ta omandas põllumehe meele ja vaimu ning tegi läbi kõik talus ettetulevad tööd. Siin tekkis tal sügavam huvi põllumajanduse vastu ning sügisel siirdus ta õppima Tooma Sookultuuri ja Maaparanduse Kooli, kus puutus kokku põllumajandusteadlase Enn Terasmäega, kes talle avaldas sügavat positiivset mõju. Juubilar sellega aga ei rahuldunud vaid läks edasi õppima kolmeaastasesse Eesti Aleksandri Olustvere Põllumajanduskeskkooli, kus tema teadmised siinsete õppejõudude, nagu Villem Männik, Martin Juurik, Johannes Michelson jt. mõjul veelgi süvenesid. Olustvere Põllumajanduskeskkooli õppeaeg (1936...1939) möödus kiiresti, kuid jättis temale õige suured jäljed. Siin kujunes ta Eesti silmapaistvamaks sportlaseks.

Talle kuulusid Eesti koolinoorte rekordid kuulitõukes (kuul 5,44 kg) ja kettaheites (ketas 2,0 kg). M. Karelson tõukas kolmanda eestlasena kuuli üle 15 meetri ja oli kuulitõukes tol ajal Eestis kolmandal kohal (15,13 m). Sellest ajast peale on spordipisik jäänud talle sisse tänaseni. Olustvere Põllumajanduskeskkoolis tegutses siis C. R. Jakobsoni nimeline Noorpõllumeeste Klubi, mille liikmeks ta oli ning tegutses selles väga viljakalt. Põllumajanduskeskkooli lõpetamisel ta toimetas (1939) lõpualbumit, kus kirjutas kaasabiturientidele:

Meid ootab töö! See on töö, mille edukusele ja kordaminekule kohustab meid riik, ühiskond, Eesti põllumajandus. Olles C. R. Jakobsoni nimelise Noorpõllumeeste Klubi liikmed, on meile selged teed ja eesmärgid: peame käima selle suure rahvustunde ärataja ja esimese Eesti teadliku põllumehe jälgedes. Pidage meeles, mida kord lugupeetud klubi esimees härra Peeter Aavik meile oma kõnes tähendas, et see väike C. R. Jakobsoni nimeline Noorpõllumeeste Klubi on kui leegitsev tungal keset kodumaad, mis igal aastal saadab oma kiiri laiali kaugematessegi kodumaa nurkadesse. Kui mõne aasta pärast see kiirte arv on mõnel sajalt, siis aastakümnete järel peavad neist kiirtest olema kujunenud omaette tuhanded loitvad tunglad. Tunglad, kes sammuvad sõnas ja teos klubi patrooni jälgedes, saates juba ise kiiri.

M. Karelson on tõepoolest saatnud selliseid kiiri kõikidesse Eesti nurkadesse pika aja kestel. Kui C. R. Jakobsonist jäänud Kurgja talu oli õige mahajäetud ja masendavas olukorras, siis oli M. Karelson esimene (1976), kes pani oma käed külge. Ta koostas kõigepealt Talumuuseumi väljakujundamise plaan-skeemi ja kavad (projektid), kirjutas muuseumi tutvustamiseks brošüüre jne. Ka praegu tunneb ta suurt huvi Talumuuseumi käekäigu üle ning annab alati heatahtlikku nõu selle paremaks kujundamiseks. Kõige selle tõttu on C. R. Jakobsoni Talumuuseum saanud üheks meeldivamaks ja külastatavamaks kohaks nii kodumaalaste kui ka välismaalaste poolt. Koostajana, aga ka autorina, on M. Karelsoni poolt Kurgja Talumuuseumi ja C. R. Jakobsoni põllumajandusliku tegevuse kohta välja antud hulgaliselt raamatuid, nagu *C. R. Jakobsoni talumuuseum Kurgja-Linnutajal* (1979), *Carl Robert Jakobson ja Kurgja-Linnutaja* (1981), *Carl Robert Jakobsoni (1841...1882) tegevusest* (1982), Meenutades *Carl Robert Jakobsoni* (1987) jt.

Pärast Eesti Aleksandri Olustvere Põllumajanduskeskkooli lõpetamist (1939) astus Meinhard Karelson Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonna agronoomia osakonda, kus omandas põllumajandusalase kõrghariduse. Juubilarile pakkus suurt huvi veisekasvatus, eriti veiste aretus ja oma uurimistöö kokkuvõttena koostas ta dissertatsiooni teemal *ETKVL Põltsamaa Põllumajanduskombinaadi kari ja selle tähtsus eesti punase veisetõu aretuses*, mille eduka kaitsmise tulemusel omistati M. Karelsonile 1968. a. põllumajandusteaduse kandidaadi kraad.

M. Karelson on olnud üle kahe aastakümne kestel väga edukas majandijuht, olles 1944...1946. a. Sõmerpalu sovhoosi ja 1947...1967. a. ETKVL Põltsamaa Põllumajanduskombinaadi direktor. Alates 1967. a. töötab ta Eesti Looma-

kasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudis (1994. a-st Eesti Põllumajandusülikooli Loomakasvatuseinstituut), kus on olnud 21 aasta kestel sektorijuhataja. Siin tegeles ta katsemajandite ökonoomikaga ning korraldas instituudi kirjastustegevust. Ta on koostanud palju veisekasvatuse õppe- ja käsiraamatuid. Nendele lisanduvad veel teadustööde kogumikud ja muud väljaanded.

Käesoleval aastal (1997) on ta seadnud trükivalmis käsikirja *Teadus Eesti põllumajanduse arenguloos* (enne 1918. a.) ning on sinna kirjutanud *Piim ja Eesti piimamajandus*, milles annab suurepärase kokkuvõtte meie piimanduse arengust. Pidevalt on ta valgustanud objektiivselt meie põllumajanduse arengut. Tema poolt trükiti avaldatud kirjutiste arv ulatub üle 300, seejuures on ta 7 raamatu autor ning ligemale 70 väljaande koostaja ja kaasautor.

Juubilar on Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi liige juba 1939. aastast ning on nüüd selle eestseisuse koosseisus. Kõiki temale pandud ülesandeid on ta täitnud alati suurima heatahtlikkusega, täpselt ja kohusetundega ning korrektsest.

Soovime juubilarile Eesti teadlaste ja põllumeeste poolt õnne, jõudu ja tugevat tervist edasiseks, et ta veel kaua, kaua võiks meid "loitva tunglana" valgustada

J. Kuum

EDVARD MEISNER – 70

6. augustil pühitseb oma 70. sünnipäeva endine eriloomakasvatuse kateedri juhataja dotsent Edvard Meisner.

Juubilar on sündinud 1927. aastal Virumaal Vihula vallas talupidajate perekonnas. Juba varakult algas ta töömehepõli. 8. eluaastast alates käis ta karjas ja sedamööda, kuidas jaksu juurde tuli, õppis ta tegema kõiki talus ettetulevaid põllutöid. Edvardil tekkis kindel soov täiendada oma teadmisi põllumajanduse alal. 1944. aasta sügisel astuski ta Jänedä põllumajandustehnikumi. Suviti aga töötas ta kodutalus. 1947. aastal, pärast tehnikumi lõpetamist, asus ta zootehnikuna tööle Haljala Zoovetjaoskonda. Seal jäid tema teenindada Vihula ja Palmse valla majapidamised. Õpi-

himuline noormees tahtis omandada kõrgemat haridust ja 1948. aasta sügisel astus ta Tartu Riikliku Ülikooli põllumajandusteaduskonna zootehnikaosakonda. Olles viimasel kursusel asus ta zootehnikuna tööle EPA eriloomakasvatuse kateedrisse. Edvard Meisner on üks zootehnika-teaduskonna II lennu lõpetajaid 1953. a. Ta jätkas tööd samal ametikohal ja 1954. aasta sügisel astus ta Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi juurde aspirantuuri linnukasvatuse alal.

1957. a. sügisel tuli ta tagasi eriloomakasvatuse kateedrisse, kus ta asus tööle assistendina. 1959. aasta jaanuaris kaitses ta edukalt kandidaadiväitekirja teemal *Erinevate üleskasvatamisviiside mõju tibude kasvule ja arengule ning kanade munatoodangule*. 1960. aastal edutati ta vanemõpetajaks ning 1963. aastal dotsendiks. 1974. aastal, pärast prof. C. Ruusi surma, asus ta juhutama eriloomakasvatuse kateedrit.

Ta õpetas zooseneriteaduskonna üliõpilastele seakasvatust ja majandusteaduskonna ökonoomika eriala üliõpilastele sea-, lamba- ja linnukasvatust.

Suurt tähelepanu pööras E. Meisner õpemetoodilisele tööle. Ta on kirjutanud mitmed praktikumide juhendid ja on õpiku *Loomakasvatuse alused* seakasvatuse osa autor.

Isiklikus elus on E. Meisner jõudnud suureks kasvatada kolm tütart.

E. Meisner armastab loodust ja sporti. Meelisalad on suusatamine ja ujumine.

Soovime juubilarile tervist ja jätkuvat jõudu!

A. Uibo

JOHANNES KAUBI – 70

Johannes Kaubi on sündinud 7. augustil 1927 Virumaal Rakvere vallas talupidajate perekonnas. Kooliteed alustas ta 1936. aastal Rakvere linna III algkoolis. Jätkas Rakvere I keskkoolis, mille lõpetas 1947. aastal. Samal sügisel astus ta Tartu Riikliku Ülikooli Põllumajandusteaduskonda, lõpetas aga 1952. aastal Eesti Põllumajanduse Akadeemia I lennu hulgas zootehnikateaduskonna.

Esimeseks ametikohaks oli erialainete õpetaja Jõgevamaal Kuremaa Loomakasvatustehnikumis. Seal said ära nähtud tollaegse maaelu valud ja vaevad. Sel ajal süvenes juubilaril huvi agraarökonoomika probleemide vastu, seetõttu siirdus ta 1957. aasta lõpul aspirantuuri Eesti TA Majanduse Instituudi juures. Majanduskandidaadi dissertatsiooni kaitses ta 1964. aastal. Peamine osa juubilaril tööalasest tegevusest ongi möödunud majandusinstituudi teadustöötajana, alates 1987. aastast oli ta sektorijuhataja ametikohal.

Seoses teadustöö mahu piiramise ja ümberkorraldustega majandusinstituudis siirdus J. Kaubi 1992. aastal Sakku Eesti Agraarökonoomika Instituuti. Seal jätkab ta praegu teadustööd osalise koormusega.

Majandusinstituudi päevil võttis J. Kaubi osa sellele ajale iseloomulikest kollektiivsetest uurimistöödest, mille sisuks olid põllumajanduse arengu analüüsid ja prognoosid. Peale selle on ta tegelnud põllumajandustoodangu realiseerimise, põllumajanduse ja töötleva tööstuse ning teenindavate harude kooskõlastatud arengu ning mitmete muude aktuaalsete agraarpoliitiliste probleemidega.

J. Kaubi on avaldanud paar raamatut ja hulgaliselt teaduslikke artikleid. Viimastel aastatel on ta kirjutanud ka publitsistikat päevakohastel teemadel. Tänu sisukatele artiklitele, kus teravaid päevaprobleeme on analüüsitud ka mõnusa huumoriga, hinnati teda 1995. a. *Maalehe* "Oskari" laureaadi tiitliga.

J. Kaubi on osalenud APSi ja Agraarökonoomistide Assotsiatsiooni rajamisel ja nende tegevuses. Pikki aastaid laulis ta Teaduste Akadeemia meeskooris. Tal on ka tore perekond, kus on üles kasvanud kaks poega.

Kolleegid Eesti Agraarökonoomika Instituudist soovivad juubilarile eelolevateks aastateks viljakat teadustööd, head tervist ja osavat kätt ka kodus aiatöödel.

E. Koik
A. Tekkel

ENNO SIIBER – 60

13. juuli on põllumajandusteaduste kandidaadi Enno Siiberi sünnipäev. Alguse sai noor elu Paide lähedal taluperes. Järvamaa ja Paide linn on lapsepõlvest alates olnud kodused oma rõõmude ja vahel ka muredega. Algharidus käes, oli ka

järgmine kool – Türi Põllumajanduse Tehnikum – Järvamaalt võtta. 1953...1957 kulusid kiiresti Säreveres ja Türil, kus õpetus, aga eriti praktiline töö, oli tasemel. Võimalik oli katsetada kasvatamist, kastreerimist, teha sporti ja ei tea mida veel ning käes oligi noorema zootehnika diplom.

Noor mees oli valmis kohe edasi pürgima, aga nõukogude süsteem seadis ette kvoodi ja tuli asuda tööle. Vaid üks kuu Paide MTJis tööd, aga ikkagi tõuaretuse alal, ja Nõukogude armee vajas tuge Kaliningradi oblastis kolme aasta jooksul. Läks õnneks!

Tööotsimine kaldus jälle tõuaretuse suunas, sest kodutalust oli kihk verre jäänud. Isa oli ostnud punaste lehmade hulka mustakirju vasika ja sealt see algas. Eesti Mustakirju Karja Riiklik Tõulava vajas spetsialisti ja 1963...1965 ka peazootehnikut. Et hing vajas harimist ja töö teadmisi, võttis E. Siiber käsile Eesti Põllumajanduse Akadeemia zootehnika eriala kaugõppe vormis. Sel ajal tuli töökoha vahetus, ta sai Harju põllumajandusvalitsuse tõuaretuse vanemzootehnikuks. 1968. aastal anti kätte õpetatud zootehnika diplom, mis avas tee Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi aspirantuuri.

Kolme aasta (1970...1973) jooksul tehti söötmisskatseid seemenduspullidega, et tõsta sperma viljastamisvõimet. Uuriti loomse valgumõju, võrreldi lõssipulbri ja kalajahu söötmist, täpsustati söödaproteiini ja süsivesikute taset ratsioonis ning mikroelementide lisa söötmise mõju pullide sperma kvaliteedile ja viljastamisvõimele. Läbiviidud katsetest selgus, et seeduva proteiini kõrge tase ratsioonis mõjutas vere biokeemilist koostist ebasoodsalt. Oluline tähtsus oli A-vitamiini, karotiini ja naatriumi tasemel sperma kvaliteedile. Süsivesikute toime (kuni 1,5 kg melassi või 8...9 kg poolsuhkrupeeti päevas) mõjus soodsalt, kuid loomse päritoluga valgusöödad ei omanud erilist tähtsust. Mineraal-

ainetest oli puudus soolast, tsingist ja joodist, mida tuli lisada jõusöödale.

Katsematerjali alusel vormistati kandidaadiväitekiri *Mõningate söödakomponentide mõju sugupullide vere biokeemilisele koostisele ja sperma kvaliteedile* (juhendajad A. Ilus ja O. Saveli) ning 1973. aastal omistati E. Siiberile põllumajandusteaduste kandidaadi teaduslik kraad.

Ootamatult vabanes Heino Tinitza surma tõttu Tallinna Põllumajandusloomade Kunstliku Seemenduse Jaama direktori koht. Et E. Siiber sai põhjaliku ettevalmistuse seemenduspullide söötmise alal, kutsuti tema sellele ametikohale 27. oktoobril 1973. a. Sellele tööle on ta jäänud siiani, kuigi seemendusjaam kolis üle Kehtnasse ja hiljem loodi selle baasil Eesti Mustakirju Karja Aretusühistu.

Kehtnasse kolimine polnud sugugi lihtne. Sakus olid pullid tabandunud tuberkuloosist, mistõttu tuli komplekteerida täiesti uus hoonete kompleks. Raske oli, aga kõik laabus hästi. Koos perega (abikaasa Virve ja tütar Marge) elati Tallinnas, mistõttu marsruudil Tallinn-Saku-Kehtna-Tallinn oli sõitmist palju ning pere langetas otsuse Keava kasuks, kus on loodud kaunis eramu ja aed.

Teist korda tuli asendada surma läbi lahkunud kolleegi (J. Kulbin 1991. a.) EV Põllumajandusministeeriumis, kus E. Siiber oma põhitöö kõrvalt täitis üle aasta (1991...1992) loomakasvatuse osakonna juhataja ametikohta.

Arvukad välisreisid ning hea kontakt praktikute ja teadlastega on kujundanud Enno Siiberist tunnustatud tõuaretaja, kes tunneb peale oma eesti mustakirju tõu ka teisi tõuge ja loomaliike.

Kõikidel ametikohtadel on E. Siiber jäänud heatahtlikuks, kollegiaalseks ja osavõtlikuks. Igasse probleemi süveneb teadlasele omase põhjalikkusega, vahel ennastunustavalt. Kuidas muidu kolleegid saaksid 20...30 minutit pärast koosoleku algust muheldes vaadata uksele, kuhu ilmub põllumajanduskandidaadi Enno Siiberi kuju kui rahu ise. Ühel korral olevat ta jõudnud pool tundi varem kohale, sest kellad lükati sel hommikul 1 tund tagasi, Enno oli selle unustanud.

Palju õnne!

O. Saveli

MATTI PIIRVALU – 50

Filosoofia-doktor, nobeda keelega linnukasvatusteadlane Matti Piirsalu on sündinud 5. juulil 1947. a. Raplas. Kooliaastad möödusid tal Rapla Keskkoolis, neli aastat seejuures muusikaklassis akordioni erialal. Juba koolivaheaegadel

töötas juubilar ümbruskonna kolhoosides ja sovhoosides, mistõttu Eesti Põllumajanduse Akadeemias edasiõppimise otsus oli igati loogiline haridustee jätk. EPA lõpetas M. Piirsalu 1971. a. linnukasvatuse erirühmas, kaitses edukalt diplomitöö kalkunikasvatusest Järlepa tõulinnukasvatuse sovhoosis.

Tööalane tegevus algas Matti Piirsalul Roela sovhoosis, algul haudejaamas, hiljem linnukasvatuse peazootehnikuna. Juba 1972. a. alustas põhitöö kõrvalt ka teaduslikku uurimistööd, mille tulemusena kaitses 1978. a. Leningradi Põllumajandusinstituudis dissertatsiooni ja talle omistati põllumajanduskandidaadi teaduslik kraad. Kandidaaditöös käsitles M. Piirsalu haudemunade töötlemise ja sugukanade ratsiooni B₃-vitamiini sisalduse mõju koorunud tibude kvaliteedile.

1981. a. alates töötas juubilar Sindi sovhoosi peazootehnikuna. Sealt edutati ta 1985. a. tööle põllumajandusministeeriumi, mille pideva reorganiseerimise tõttu muutusid mitu korda ka M. Piirsalu ametinimetused. Käesoleval ajal töötab ta samas maamajandusosakonna loomakasvatusbüroo peaspetsialistina ning on aastate jooksul oma põhitöö eest pälvinud mitmeid rinnamärke, medaleid ja aukirju.

Juubilari huvi teadustöö vastu ei raugenud ka pärast kandidaaditöö kaitsmist. Tema sulest on ilmunud üle 120 teadusliku ja populaarteadusliku artikli. Mitmeid teadustöid on ta ette kandnud rahvusvahelistel linnukasvatavate konverentsidel ja kongressidel. Kaalukaim esinemine oli Indias 1996. a. Ülemaailmse Linnukasvatuse Teadusliku Assotsiatsiooni XX kongressil. Viimase aja uurimused olid Matti Piirsalul põhiliselt seotud Eesti linnukasvatuse ajaloo ja linnukasvatussaaduste tootmise probleemidega. Avaldatud arvukad artiklid ja ulatusliku arvmaterjali statistilise töötamise vormistas ta 1996. a. doktori-dissertatsiooniks *Linnukasvatuse areng Eestis*, mille kaitsmine andis talle filosoofiadoktori teadusliku kraadi. Doktorantuuriaastad (1995...

...1996) Eesti Põllumajandusülikooli juures mõõdusid seejuures põhitöö kõrval.

Oma rikkalikke töökogemusi on M. Piirsalu ikka püüdnud teiste linnukasvatajatega jagada. Ta on olnud kaasautoriks mitmete oluliste käsiraamatute (1993. a. ilmunud *Linnukasvatus I, II ja III* ning 1997. a. ilmunud *Põllumajanduslindudele soovitatavad söötmisnormid Eestis*) koostamisel. 1997. a. ilmus trükis ka M. Piirsalu koostatud monograafia *Eesti linnukasvatus läbi aegade*.

Matti Piirsalu on alati olnud ühiskondlikult aktiivne. Viimaste aastate ettevõtmiste mahtu näitavad küllaldaselt juba mõnedki tema ühiskondlikest ametitest: 1992. aastast Eesti Linnukasvatajate Seltsi juhatuse esimees, 1995. aastast Ülemaailmse Linnukasvatuse Teadusliku Assotsiatsiooni Eesti osakonna sekretär, 1997.

aastast Eesti Tõuloomakasvatuse Liidu asepresident.

Sellest kõigest veelgi ülejäävat energiat maandab Matti Piirsalu Pärnu lähedal suvekodus koos abikaasa Kadriga. Seal ei heiduta neid ei põuad ega ka sellekevadised paduvihmavalingud. Koos on üles kasvatatud ka tütar Tuulike (õpib Majandusõiguse ja Poliitika Instituudis) ja poeg Lemmo (töötab Eesti Statoilis).

Loodusearmastus, vahe mõistus ja sõbralik iseloom on teinud Matti Piirsalust armastatud kaaslane nii tema kümnete sõprade kui ka sadade tuttavate hulgas.

Olgu juubilari sulg ikka kärmas, taevas ta kohal selge ja ilm tema aeda soosiv!

V. Tikk